

NTNU

*«Barn av sektens mødre» – en kvalitativ
intervjustudie av tidligere sektmedlemmers
erfaringer rundt deres hjemneværende mødre*

Ingrid Marie Jerstad

Bacheloroppgave i sosiologi, SOS2900

Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Våren 2019

Forord

Jeg ønsker å rette en stor takk til min veileder, Elin Kvande, som viste et stort engasjement for oppgaven. Hun har bidratt med god hjelp og gode råd. Jeg vil også takke informantene mine. Jeg setter stor pris på at dere tok dere tid til å stille til intervju, at dere åpnet dere for meg og ga meg gode data å jobbe med. Til slutt vil jeg takke venner, familie og ikke minst samboeren min for støtte.

Trondheim, 2019

Ingrid Marie Jerstad

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
	<i>1.1 Tema</i>	<i>1</i>
	<i>1.2 Leserguide</i>	<i>2</i>
2	Teori	2
	<i>2.1 Sekt</i>	<i>3</i>
	<i>2.2 Familien og husmoren</i>	<i>4</i>
	<i>2.3 Dagens norm</i>	<i>5</i>
	<i>2.4 Utdyping av problemstilling</i>	<i>7</i>
3	Data og metode	7
	<i>3.1 Utvalget</i>	<i>8</i>
	<i>3.2 Datainnsamling</i>	<i>8</i>
	<i>3.3 Forskerrollen</i>	<i>10</i>
	<i>3.4 Kvalitet på data</i>	<i>11</i>
4	Analyse	11
	<i>4.1 Kategori 1. Storfamilien</i>	<i>12</i>
	<i>4.2 Kategori 2. Arbeidsdeling og mor</i>	<i>12</i>
	<i>4.3 Kategori 3. Livet som sektmedlem</i>	<i>17</i>
	<i>4.4 Kategori 4. Påvirkning og holdninger</i>	<i>19</i>
5	Avslutning	22
	<i>5.1 Hovedfunn</i>	<i>22</i>
	<i>5.2 Videre forskning</i>	<i>24</i>
	Litteraturliste	25
	Appendiks	I
	<i>Vedlegg A: Samtykkeskjema</i>	<i>I</i>
	<i>Vedlegg B: Intervjuguide</i>	<i>III</i>

1 Innledning

I dagens Norge står tobarnsnormen sterkt (Ellingsæter, 2019). I kjølevannet av statsministerens nyttårstale er det blitt rettet fokus mot fruktbarheten i landet, da statsministeren kom med oppfordring til det norske folk om å føde flere barn (NRK, 2019). Grunnen til oppfordringen er den nedadgående trenden blant barnefødsler. I 2018 var det samlede fruktbarhetstallet rekordlavt med 1,56 barn pr. kvinne (Statistisk sentralbyrå, 2019). Ikke alle var like fornøyd med statens innblanding i dette temaet. Sosiologen Anne Lise Ellingsæter var raskt på banen for å kommentere saken. Hun hevder at den pronatalistiske befolkningspolitikken, hvor politisk retorikk og kultur som oppmuntrer kvinner til barnefødsler, er i strid med den norske linjen. Hun fremlegger at de store barnefamiliene ikke kommer tilbake, tobarnsnormen står sterkt (2019).

I velferdsstaten Norge er familiepolitikken rettet mot å fremme en modell hvor både mor og far deltar i lønns- og omsorgsarbeid. Denne to-forsørger- og to-omsørgermodellen fokuserer på idéen om likestilling og symmetri mellom mor og far (Bungum, Forseth & Kvande, 2015, s.23). For å tilrettelegge for en slik deling mellom foreldrene er det iverksatt diverse tiltak som barnehagegaranti og ikke minst foreldrepermisjoner. Fedrekvoten, som er et eksempel på dette, blir omtalt som en suksesshistorie, hvor fedre selv var pådrivere for iverksettelse og raske til å ta den i bruk (Brandth & Kvande, 2013, s.14). I disse ordningene spiller staten en stor rolle i omsorgen for barna og foreldrene oppmuntres til yrkesdeltagelse (Bungum & Kvande, 2015, s.177-178). I Norden står arbeidslinja sterkt. Det ansees som en rett og en plikt til å være i arbeid om man har mulighet til det (Bungum et al., 2015, s.15). Mange av velferdsgodene er knyttet til lønnsarbeidet, slik som fedrekvoten. På den andre siden av den dualiserte familiepolitikken i Norge har vi goder og ordninger hvor det ikke kreves yrkesdeltagelse. Et eksempel på dette er kontantstøtten, hvor det skal gjøres mulig for en av foreldrene å være hjemme med barnet. Beløpet for denne stønaden er såpass liten at det i realiteten kun er en mulighet for mødre med minimal inntekt. Ringvirkningene av dette resulterer i at kontantstøtten bidrar til en mannlig forsørgermodell og kan betraktes som et brudd på arbeidslinja (Bungum & Kvande, 2015, s.178).

1.1 Tema

Tema for denne bacheloroppgaven er likestilling og den store endringen fra den klassiske mannlige forsørgermodellen til to-forsørger- og to-omsørgermodellen, som er normen i

dagens samfunn. For å undersøke dette temaet har jeg foretatt intervjuer av tre personer som er oppvokst på motsatt side av denne normen. De kommer fra kristne, relativt lukkede grupper, også kalt sekter. De har vært oppvokst i store barnefamilier, langt unna tobarnsnormen, med søskenflokker på 8 til 10 barn. Hvor far har vært eneste forsørger for familien og mor har vært hjemmeværende med barna. Ingen av informantene har gått i barnehage. Oppveksten deres står i stor kontrast til dagens familieform, med tobarnsnormen, to-forsørger- og to-omsørgermodellen. Dette undres jeg over hvordan man påvirkes av. Hvordan opplevdes det å leve i denne annerledesheten? Hvordan påvirkes holdningene til arbeidsdeling og likestilling? Hvordan opplevdes mor og far? Spørsmålene jeg hadde var mange, interessen stor og dermed var tema for oppgaven bestemt. På bakgrunn av disse spørsmålene formulerte jeg problemstillingen med følgende ordlyd:

Hvordan opplever tidligere medlemmer av religiøse sekter oppveksten deres med hjemmeværende mødre?

1.2 Leserguide

I oppgavens neste kapittel vil jeg gå dypere inn i teori, med fokus på fedrekvoten som et eksempel på dagens norm og tidligere forskning gjort på området. Videre vil jeg redegjøre for metode og fremgangsmåte for oppgaven, her med fokus på transparens. Deretter kommer analysedelen, som er hoveddelen av oppgaven, her jeg fremlegge de analyserte funnene fra intervjuene og diskutere dem mot forskningsspørsmålene. I det siste kapitlet vil drøfting og analysens hovedfunn fremlegges. Avslutningsvis vil jeg komme med forslag til videre forskning.

2 Teori

I denne delen av oppgaven vil jeg fremlegge tidligere forskning, teorier og noen heuristiske verktøy jeg har brukt for å utforske oppgavens tema. Jeg vil fokusere på dagens norm og fedrekvoten. Jeg vil også greie ut om familiebegrepet og om husmoren. Jeg vil begynne med å definere sektbegrepet og tilknytte de sosiologiske begrepene subkultur, inngruppe og utgruppe med det.

2.1 Sekt

Gjennom media og i dagligtalen har sektbegrepet blitt et negativt ladet ord, men det brukes også som et verdinøytralt og beskrivende forskningsbegrep i typologier over ulike former for religiøse organisasjoner. Det er den sistnevnte beskrivelsen som vil være sentral i denne oppgaven. Sekter oppstår og etableres gjerne ved uenighet eller konflikt i en allerede etablert religiøs organisasjon (Ringnes & Ulland, 2014, s.257). Ofte ved at enkeltpersoner klarer å etablere en skare av tilhengere som de har innflytelse på. I vår del av verden representerer de fleste sektene en versjon av kristendommen (Schiefløe, 2011, s.452).

Selv om det finnes forskjellige typer sekter er det noen typiske særtrekk ved fenomenet, disse er at den sosiale identiteten og gruppetilhørigheten står sterkt (Ringnes & Ulland, 2014, s.257). Dette er med på å bidra til et stort skille mellom minoriteten, altså sekten, og majoriteten, altså de andre. I sosiologien kan skille mellom det man kaller for inngruppe og utgruppe. Inngruppen er den gruppen man sterkt identifiserer seg med (Schiefløe, 2011, s.345). Det å være medlem av en inngruppe medfører at det er andre grupper en identifiserer seg mindre med. Følelsen av medlemskap i inngruppen forsterkes når en også oppfatter andre som fiendtlige eller tar avstand fra dem. De andre betegnes da som utgruppen. Ofte favoriserer medlemmene i inngruppen hverandre, de tillegger hverandre bedre egenskaper og kvaliteter. Dette kan betegnes som å behandle hverandre partikularisk (Schiefløe, 2011, s.345). Religiøse inngrupper er selv av den oppfatningen at de er forvaltere av sannheten og veien til frelse er gjennom dem. Resten av samfunnet kan da betraktes som motstandere (Schiefløe, 2011, s.345). Majoriteten i resten av samfunnet anerkjenner ikke at sekten har svaret på livets eksistensielle spørsmål, slik som de selv gjør (Ringnes & Ulland, 2014, s.257).

Sekter kan også betegnes som subkulturer (Schiefløe, 2011, s.165). Subkulturer er grupper som skiller seg fra det omliggende samfunnet i levemåte, adferd og verdier. De er deltagende i samfunnets hovedkultur, samtidig som de er en underkultur av den. Et kjennetegn ved subkulturer er at medlemmene primært omgås med hverandre og de har egne oppfatninger av hva som er riktig og galt. Enkelte subkulturer, slik som sekter, kan opptre som lukkede samfunn som isolerer seg fra omverden (Schiefløe, 2011, s.165). Kvinnene i disse religiøse subkulturene vil ha forskjellige forventinger knyttet til seg, for eksempel i morsrollen. Forventingene avhenger av hvilken kultur hun har. Forventingene til en mor i et feministisk

miljø vil stå i kontrast til en kvinne fra en konservativ religiøs gruppe (Johannes, Rafoss & Rasmussen, 2018, s.226).

2.2 Familien og husmoren

Familie kan for folk bety så mangt, i dag ser man at de tradisjonelle oppfatningene av hva familien er, utfordres av nye samlivsformer (Schiefløe, 2011, s.458). Tradisjonelt sett kategoriseres familien som en gruppe individer knyttet sammen gjennom slektskap eller ekteskap. De voksne tar seg av og oppdrar barna, som i kjernefamilien består av mor, far og barn (Schiefløe, 2011, s.456). Med et tilbakeblikk på historien kan vi se hvordan familiestrukturene har endret seg over tid. I etterkrigstiden i Danmark ble husmorsrollen, hvor mødre ikke hadde sysselsetting nesten helt borte (Christoffersen, 1999, s.96). Nåtidens likestillingsidealer og tanken om at man skal ha likt ansvar er en ny oppfinnelse historisk sett. Selv om det har skjedd mye på den fronten den siste tiden er det fortsatt de tradisjonelle mønstrene som dominerer (Schiefløe, 2011, s.457). De familiesystemene hvor menn har mest makt og høyest status kalles for patriarkalske ordninger (Schiefløe, 2011, s.458). Eksempel på at familiens fedre dominerer, er at de tar de viktigste avgjørelsene, som å bestemme over husholdets økonomi og samfunnets politikk.

Familien med den hjemmeværende moren, husmoren, hadde sin gullalder på 50- og 60-tallet i Norge (Kitterød & Rønsen, 2011). I husmorsfamilien var mannen hovedforsørger og familiepolitikken støttet opp om den kjønnsdelte formen for familiesammensetning. På 70-tallet begynte det å skje noen endringer, og det oppsto bekymring da yrkesdeltagelsen blant kvinner økte, for hvem skulle da utføre arbeidet i hjemmet med barna? (Kitterød & Rønsen, 2011). Kvinnerollens endringer førte altså til debatt. På 70-tallet fjernet Statistisk sentralbyrå (SSB) kategorien «husmor» i folketellingsregisteret. Husmorsbegrepet blir ikke lenger like mye brukt, nå snakker man gjerne heller om å være «hjemmearbeidende» (Kitterød & Rønsen, 2011). I dag er det ikke like vanlig å være hjemmeværende husmor. Tidligere var det de yrkesaktive kvinnene som måtte forsvare sine valg. I dagens samfunn har pipa fått en annen lyd, nå er det de hjemmeværende som må forklare og forsvare valgene sine (Kitterød & Rønsen, 2011). Som nevnt innledningsvis i denne oppgaven tilrettelegger familiepolitikken i dag for kvinners yrkesdeltagelse. Dette står i stil med politikken om arbeidslinja, de som er hjemmeværende uten lønnsarbeid er ikke i tråd med denne tanken om at en er pliktig til å være i arbeid. Det at folk har samme forståelse av husmorsbegrepet er ikke gitt. På 50-tallet

ble husmorsrollen sett på som en identitet, et ideal i samfunnet og kvinnene prøvde å vise at de levde opp til idealet. Selv om enkelte hadde lønnet arbeid i tillegg til å passe hus og barn identifiserte de seg sterkest med husmorsrollen og kategoriserte seg deretter. Denne tankegangen tilsier at de som så på husarbeid som sitt viktigste gjøremål var husmødre, for det var det de hovedsakelig betraktet seg som. Basert på denne definisjonen var det kun 4 prosent av kvinnene i alderen 20-66 år som i 2009 var hjemmearbeidende, mens det på 90-tallet var 12 prosent (Kitterød & Rønsen, 2011). Som ventet viser det en nedadgående trend, med færre husmødre i dag enn tidligere. Husmødre med mange barn er den vanligste kategorien (Kitterød & Rønsen, 2011), det er den mødrene til informantene i dette studiet passer best inn i. Her er det også noe vanligere å være husmor på heltid, altså være helt uten lønnet arbeid. Det er også flere husmødre blant dem med lav utdanning, de med utdanning fra universitet og høyskole er mindre representert (Kitterød & Rønsen, 2011).

I dag er fulltidshusmoren sjelden, dette står i stil med familie- og arbeidslivspolitikken som er ført her til lands de siste tiårene (Kitterød & Rønsen, 2011). Dagens husmor lever ikke livet sitt som trofekonere i luksus, slik som det ofte blir framlagt i media. Kvinner med lav utdanning, helsemessige begrensninger, og mange barn er faktorer som er overrepresentert blant husmødre. I den sistnevnte kan det tenkes at de kvinnene som ønsker å være husmødre, velger å få mange barn. Eller at de med mange barn tilpasser seg omsorgsbehovet og blir derfor husmødre (Kitterød & Rønsen, 2011). En annen ting vi ser hos husmødrene er at partnerne ofte har høy inntekt, selv om utdanningsnivået ikke er selvsagt. Den høye inntekten kompenseres ikke for inntektstapet ved at mødrene ikke er i lønnet arbeid. Dermed er økonomien i husmorsfamilien gjerne trangere enn i andre familier. Derfor kan det sies at husmorsrollen ikke forekommer først og fremst i høyere sosiale lag, selv om partnerens inntekt spiller en vesentlig rolle. Husmødrene har som forventet oftest hovedansvaret for husarbeidet og hverdagen deres dreier seg om hjem og barn (Kitterød & Rønsen, 2011).

2.3 Dagens norm

I dagens Norge er det som nevnt et stort fokus på likestilling mellom kjønn. Et resultat av dette er høy yrkesdeltagelse blant kvinner, høyere enn mange andre europeiske land. Velferdsstatens tilrettelegging for å kunne kombinere familielivet med karrieren har nok vært en essensiell faktor, med ordninger som foreldrepermisjoner og offentlige barnehager (Bungum, Forseth & Kvande, 2015, s.26). Mye av det ulønnede omsorgsarbeidet blir i dag

utført i regi av arbeidstakere i lønnet arbeid i velferdsstatens helse- og omsorgsykker. I disse yrkene er kvinnene overrepresentert. Konsekvensen av dette er økonomisk vekst i familiene og skatteinntekter som er med på å bygge velferdsstaten vår (Bungum et al., 2015, s.26). I 1993 innførte Norge fedrekvoten, som første land i verden fikk vi en omsorgspermisjon eksplisitt for far. Hensikten med kvoten var å styrke relasjonen mellom far og barn (Brandth & Kvande, 2013, s.13). Ved å involvere far i omsorgsarbeidet, ble det i større grad gjort rom for at mor kunne involvere seg i arbeidslivet, dermed ble likestillingen en sentral del av permisjonsordningen. For 26 år siden, da kvoten ble innført, var det bare snakk om 4 uker til far (Brandth & Kvande, 2013, s.13), i dag er fedrekvoten på 15 uker ved 100 prosent foreldrepenger (NAV, 2019). Denne økningen viser et samfunn i endring. Vi ser at fedrekvoten i liten grad er klassemessig betinget, så mye som 90 prosent av fedrene bruker hele eller deler av kvoten, slik ligger det stabilt (Brandth & Kvande, 2013, s.14). Med dette kan det sies at kvoten har gitt resultater, den blir flittig brukt. Fedrekvoten alene er ikke årsaken til det likestilte samfunnet vi lever i, men den har vært med å bidra. Kvoten ble innført i en tid hvor likestilt arbeidsdeling mellom kjønnene var i utvikling. Suksesshistorien om fedrekvoten har nådd utenfor landegrensene, andre EU-land ser til Norge for inspirasjon til å øke likestillingen, samt forhåpninger om høyere fødselstall (Brandth & Kvande, 2013, s.15).

I kontrast til husmorsfamiliene, har familie- og likestillingspolitikken med fedrekvoten en målsetting om å bidra til større likedeling i den private sfæren og i arbeidslivet (Kitterød, 2013, s.42). I dag er det flere menn som utfører husarbeid enn hva det var tidligere. For de fleste fedre har husarbeid blitt en vanlig del av deres dagligliv, nesten på samme måte som hos mødrene, men det er fremdeles litt mindre hos fedrene. Mødrenes tid på husarbeid har også endret seg de siste årene, den har gått ned. Grunnen for denne utjevningen er at fedre har økt sin innsats i familiearbeidet (Kitterød, 2013, s.50). Trolig har fedrekvoten vært en stor bidragsyter til fedrenes endrede tidsbruk, de har fått mer erfaringer med husarbeid og barneomsorg. Noe av grunnen til dette kan være de endrede holdningene og forventingene til mors- og farsrollen, som vi har i dag (Kitterød, 2013, s.58). Fedrekvotens suksesshistorie viser at dagens norm er i tråd med to-omsørger- og to-forsørgermodellen.

2.4 Utdyping av problemstilling

Den overordnede problemstillingen tar for seg informantenes barndom som helhet, med fokus på familiesituasjonen hvor mor var hjemmeværende husmor. Etter å ha fått mer innsikt i teorien jeg har valgt å bruke, og gjennomføringen av intervjuene så jeg det hensiktsmessig å presisere to underproblemstillinger (UP).

UP 1: Hvordan var informantenes familiesituasjon?

UP 2: Hvordan har informantene blitt påvirket av barndommen?

Sammen kan disse to underproblemstillingene belyse den overordnede. I tillegg fungerer de som verktøy for å avgrense det brede datamaterialet, og skaper et oversiktlig bilde av oppgaven.

3 Data og metode

Denne oppgaven har et kvalitativt forskningsdesign, hvor det er foretatt dybdeintervjuer for å generere data. Målet med intervjusituasjonen var å skape en trygg ramme for en god og relativt fri samtale rundt de forhåndsbestemte temaene (Tjora, 2010, s.90). Denne datainnsamlingsmetoden var mest hensiktsmessig, da jeg var ute etter informantenes holdninger, meninger og erfaringer knyttet til de aktuelle temaene. Dette er et fenomenologisk perspektiv, hvor interessen ligger i å finne ut av hvordan informantene forstår verden rundt seg (Tjora, 2018, s.31). Sosiologen Aksel Tjora har utarbeidet en strategi for kvalitativ forskning som jeg har latt meg inspirere av. Den kalles stegvis-deduktiv induksjon, eller SDI-modellen (Tjora, 2018, s.9). Kjennetegnet ved SDI-modellen er at den stegvis-deduktiv induktiv, hvor man arbeider ut fra rådata i den empiriske verden oppover mot teorier eller konsepter. Prosessen som går fra data og opp mot teori er det induktive aspektet ved modellen. Denne prosessen er eksplorerende og empiridrevet i motsetning til den deduktive, som er teori og hypotesedrevet. Det deduktive er tilbakekoblingene fra teori til empiri, som en slags kvalitetssjekk (Tjora, 2018, s.16-17). Ved å følge SDI-modellen tar man hensyn til kvalitetsmålene for forskning, som handler om det er generaliserbart, reliabiliteten, og validiteten. (Tjora, 2018, s.79). Videre i metodekapitlet vil jeg utdype valgene jeg har tatt i forskningsprosessen, som vil være til fordel for oppgavens reliabilitet og transparens, med mål om å gi et godt innblikk (Tjora, 2018, s.84).

3.1 Utvalget

I valget av informanter var det viktig at de som skulle intervjues oppfylte kriteriene for å kunne si noe om temaene som oppgaven omhandler. De måtte ha kjennskap og erfaringer med hvordan det er å vokse opp i en sekt med hjemmeværende mødre. Derfor foretok jeg et strategisk utvalg av informanter (Schiefløe, 2011, s.91). Underveis i rekrutteringsprosessen sendte jeg dem et samtykkeskjema (Vedlegg A). Skjemaet hadde som formål å forberede dem på hva de kunne forvente seg i intervjuprosessen, hva temaet for oppgaven var og hvordan dataene ville bli behandlet. De ble også informert på forhånd om at de ville bli anonymisert, noe som trolig betrygget dem til å fortelle om opplevelsene sine slik de selv har opplevd og oppfattet dem, uten innblanding fra sekten og familien.

Opgavens tre informanter er tidligere medlemmer av den samme sekten. To av informantene er menn og en av dem kvinne. Det å representere begge kjønnene i utvalget er interessant, da oppgavens tema knyttes nært opp til kjønnsmonstre i hjemmet. Selv om dataomfanget på kun tre informanter er i minste laget for å kunne generalisere funnene til hele populasjonen (Schiefløe, 2011, s.85). For å simplificere utvalget av informanter og relevant informasjon om dem, har jeg laget en tabell. I Tabell 1 får man oversikt over alder, hvor mange søsken de har og hvor mange av søsknene som har meldt seg ut. For å bevare anonymiteten deres har jeg valgt å gi dem fiktive navn. Navnene er hentet fra bibelhistorien.

Tabell 1: Kortfattet informasjon om informantene.

Informanter	«Noah»	«Maria»	«Josef»
Alder	30 år	31 år	26 år
Antall personer i søskenflokk	10	10	8
Hvor mange utmeldte søsken	Eneste utmeldte	8 utmeldte	Eneste utmeldte

3.2 Datainnsamling

For å strukturere intervjuprosessen utarbeidet jeg en intervjuguide (Vedlegg B). Her formulerte jeg fullstendige spørsmål og grupperte dem inn i forskjellige kategorier etter tema. Det ble derfor lettere å orientere seg i spørsmålene og mer forutsigbart for deltagerne da tematikken for spørsmålene ble introdusert på forhånd. Det ble også gjort rom for at informanten kunne snakke bredt, samt svare på de konkrete spørsmålene som ble stilt (Tjora, 2010, s.118). Intervjusituasjonen var preget av en slags asymmetrisk formalisme, hvor jeg

som intervjuer stilte planlagte spørsmål. For flyt i samtalen ble det også en balanse mellom de planlagte spørsmålene og mer uformelle oppfølgingsspørsmål der det passet seg. Dette var med på å opprettholde forventningen til den asymmetriske interaksjonen, hvor informantens stemme står i fokus (Tjora, 2010, s.119).

Før gjennomføringen av de faktiske intervjuene testet jeg intervjuguiden min. En gang på samboeren min og en gang på en medstudent. Dette ble nyttige erfaringer da jeg så hvordan jeg måtte rette meg etter informantens kjennskap til tematikken. I testrunden med samboeren min opplevde jeg at jeg måtte gi en bredere forklaring på faguttrykk, men på den andre siden så hadde han god kjennskap til tematikken ellers, i og med at han selv er oppvokst under disse omstendighetene. Testrunden med medstudenten ble mer som et skuespill. I og med at rekruteringskriteriene ikke ble oppfulgt av medstudenten, så ble det til at vi bare latet som. I den situasjonen fikk jeg kjenne på viktigheten av å stille oppfølgingsspørsmål og åpne spørsmål for å engasjere til samtale. På den andre siden så hadde hun bedre forutsetninger for å forstå faguttrykk. Summen av disse to testrundene hjalp meg til å få bedre oversikt over hvilke spørsmål som fungerte, hvilke som manglet og hvilke som burde omformuleres eller utelates, samt viktigheten av å stille oppfølgingsspørsmål.

Alle intervjuene ble gjennomført i løpet av én uke. I gjennomførelsen brukte jeg en videochat-funksjon i kommunikasjonsverktøyet Skype. Av praktiske og økonomiske årsaker var det ikke mulighet for å møtes til intervju ansikt-til-ansikt. Dermed ble vi sittende i hver vår stue, med dataskjermen mellom oss. Denne situasjonen virket å være avslappende på informantene og på meg som forsker. Det kan sammenlignes med intervju over telefon, men ulempen med å ikke kunne lese kroppsspråk er ikke der, da man ser hverandre gjennom webkamera. Det kan tenkes at telefonintervju og intervju over Skype kan føre til en økt følelse av trygghet, anonymitet og at det er positivt at informantene selv kan bestemme hvor de skal befinne seg i intervjusituasjonen (Tjora, 2010, s.123). Under intervjuene brukte jeg en båndopptaker lånt av instituttet. Informantene godtok bruk av denne, ble informert om hvordan opptakene skulle brukes, slettes og håndteres (Vedlegg A). En annen fordel med å gjennomføre intervju på denne måten er at båndopptakeren ikke trenger å fysisk ligge framfor informanten. Selv om man godtar bruk av båndopptaker kan det virke avskrekkende for enkelte (Tjora, 2010, s.119). Her kunne jeg legge båndopptakeren diskret til siden og fokusere fullt og helt på å være tilstede i samtalen og ikke være forstyrret av å måtte notere alt underveis.

Under gjennomføring av første intervju fant jeg ut at intervjuguiden jeg hadde utarbeidet var i overkant stor, jeg kunne nok med fordel utelatt enda flere spørsmål. Det var god flyt i samtalen og jeg fikk utfyllende svar av alle tre informantene. Dette førte til at intervjuene som var beregnet til å vare i omtrent 30 minutter ble mye lengre. Med det jeg oppfattet som en felles godkjenning om å drive samtalen utenfor den avtalte tiden, ble det også gitt rom for en mer fortrolig og løsere samtale. Tjora hevder at der hvor det er akseptert å « snakke litt rundt grøten », hvor tidsrammen ikke er like streng, så tilrettelegger man for at informantene kan komme inn på temaer som kan oppfattes som følsomme, vanskelige eller personlige (2010, s.92). Den løse tidsrammen kan være med å virke positivt på datainnsamlingen. Selv om dette gikk greit denne gangen, vil jeg ta med meg den erfaringen videre og sturkere intervjuene mine noe løsere i fremtiden, for å gjøre det lettere å kontrollere tiden. Da jeg var ferdig med gjennomføringen av intervjuene startet jeg fortløpende på transkriberingen. Selv om intervjuene var lange så vektla jeg å transkribere informantenes utsagn så detaljert som mulig, for ikke miste noe av essensen i det som ble sagt. I hensyn til anonymisering valgte jeg å ikke transkribere på dialekt, men på bokmål. Etter transkriberingen satt jeg igjen med mengder av råmateriale. For å rydde i disse satt jeg i gang med koding og analysering. Kodingen utførte jeg i et program som heter hyperRESEARCH. Her foretok jeg det man kaller for empirinær koding, som vil si at man gir kodene navn etter det informantene faktisk sier, altså det som er nærmest empirien (Tjora, 2018, s.37).

3.3 Forskerrollen

Som nevnt tidligere rekrutterte jeg informanter som jeg kjenner fra før, det at samboeren min har samme bakgrunn som informantene gjør at jeg kjenner litt til tematikken. På grunnlag av denne personlige tilknyttingen til temaet har jeg forsøkt å ta spesielt hensyn til den ideelle normen om desinteresse. Den sier at personlige oppfatninger og preferanser ikke har noen plass i vitenskapen (Materstvedt, 2018, s.109). Som forsker burde man opptre upartisk, luke ut personlig synsing og opptre habilt. Jeg har hatt som mål å opptre deskriptivt, å fortelle om hvordan verden rent faktisk oppleves for informantene, ikke hvordan det burde være. Med dette ønsker jeg å føre en slags metaetisk tankegang, som er en disiplin som ikke sier hva som er rett og galt (Materstvedt, 2018, s.19). I den fortolkende tradisjonen som kvalitativ forskning er bygget på, har man innsett at en fullstendig nøytralitet fra forskeren ikke er mulig (Tjora, 2018, s.83). Min interesse og meninger rundt religion, kjønnsdeling og likestilling kan

være med å prege forskningen, men i istedenfor for at det blir støy kan det brukes som en ressurs.

3.4 Kvalitet på data

I kapittel 3 man sikre dataenes kvalitet med å operere med kravene om validitet, reliabilitet og generaliserbarhet. Transparens kan ansees som et verktøy for styrke reliabiliteten.

Generaliserbarhet handler om forskningen har relevans som strekker seg utover det som er studert (Tjora, 2018, s.79). I dette studiet er det nok mer nærliggende å vurdere en konseptuell generalisering, som også er målet med SDI-modellen. Hvor man søker etter å finne noen generelle funn, ikke nødvendigvis kun direkte knyttet til den aktuelle empirien, men til konseptet (Tjora, 2010, s.187).

4 Analyse

I denne delen av bacheloroppgaven skal jeg fremlegge analyserte data fra intervjuene for å diskutere problemstillingene. UP 1: *Hvordan var informantenes familiesituasjon?* Denne problemstillingen handler om hvordan informantene husker og beskriver barndommen, som et relativt objektivt tilbakeblikk. UP 2: *Hvordan har informantene blitt påvirket av barndommen?* Denne problemstillingen spisses mer inn på informantenes subjektive holdninger og tanker rundt barndommens familiesituasjon. Positive sider, som de ønsker å bringe videre, og negative sider, som de vil ta avstand fra. I dette kapittelet vil jeg knytte funnene opp til tidligere forskning og teori. Jeg har delt analysen opp i fire forskjellige kategorier som er:

1. Storfamilien
2. Arbeidsdeling og mor
3. Livet som sektmedlem
4. Påvirkning og holdninger

Kategori 1, 2 og 3 rettes i hovedsak inn mot UP 1, og kategori 4 mot UP 2. Dette er alle temaer som flyter inn i hverandre, slik at det kan være vanskelig å skille mellom hva som passer inn i de forskjellige kategoriene.

4.1 Kategori 1. Storfamilien

I denne kategorien skal jeg presentere hvordan informantene beskriver barndommens familiesituasjon og søskenflokket. I Tabell 1 kunne vi se at alle informantene kommer fra store barnefamilier med 8 til 10 barn. Maria er for tiden i barselpermisjon med sitt første barn, men jobber opprinnelig som regnskapsfører. Noah jobber i en organisasjon som hjelper barn. Josef er tømmer. Felles for alle informantene er at de er oppvokst i en kristen sekt hvor fedrene deres hadde sitt lønnsarbeid i menigheten og at mødrene var hjemmeværende. I denne sammenhengen er det tilfeldig at fedrene har samme arbeidsgiver. Nå skal jeg belyse hvordan det opplevdes for informantene å leve under de gitte forholdene, i en stor familie annerledes fra normen i storsamfunnet. Jeg spurte informantene om de noen gang følte seg annerledes fra storsamfunnet på grunnlag av familiestørrelsen. Noah forteller at

«Jeg tror ikke jeg tenkte noe særlig på at vi var annerledes. Kanskje først når jeg begynte på videregående og fikk høre fra andre at «Wow, har du 9 søsken liksom!» I menigheten er det jo privatskole til 10. klasse, og når man begynte på videregående så begynte man på offentligskole og da ble kontrastene kanskje enda tydeligere».

Dette utsagnet tilsier at informanten ikke tenkte noe over at han var annerledes på grunnlag av størrelsen på familien før han ble eksponert for hva som var normen utenfor subkulturen. Fordi det er mer normalt med store familier i sekta, ble det ikke stilt noe spørsmål ved det før de begynte på offentlig skole og ble introdusert for storsamfunnets barnefamilier. Noah forteller: *«Det var hvert fall mer vanlig før i menigheten at det var større familier. Nå ser vi at fødselstall per familie går noe ned, så kan man jo spekulere i hva det skyldes av».* I likhet med storsamfunnet går fruktbarheten noe ned i sekta også, dette er i tråd med Ellingsæters utsagn om at de store barnefamiliene er på vei bort og ikke kommer tilbake (2019). Maria fortalte at hun følte seg annerledes overfor naboene som ikke var i sekta. *«I menigheten er det normalt med stor familie, men alle naboene våre var jo ikke i menigheten og de var jo 2 eller 3 søsken. Ovenfor de så skjønte jeg at det var rart og annerledes liksom».*

4.2 Kategori 2. Arbeidsdeling og mor

«Det er ingenting som kunne erstattet min mor, hun er den jeg setter høyest i livet da, den som betyr mest for meg. I oppveksten var det hun jeg fikk mest oppmerksomhet av, så det er vel noe i det» (Josef). Her beskriver Josef moren sin som noe trygt og godt som alltid var der. På

den andre siden beskriver han faren som «*sjefen i huset*». Her skal vi se nærmere på arbeidsfordelingen i hjemmet til informantene. Maria forteller at hun husker barndommen sin som at far jobbet og at mor var hjemme.

«Pappa jobbet liksom hele dagen og på kvelden satt han oppe på kontoret. Det er jo sånn som jeg husker barndommen min, at pappa jobbet mye liksom og at mamma var hjemme. Det hendte at vi gikk opp til han på kontoret og spurte om han kunne komme ned til oss, så jeg tror nok at vi egentlig skulle ønske at han var der mer, men så var det litt sånn at vi hadde veldig mye respekt for pappa, men ikke like mye for mamma. Så noen ganger var det litt deilig også at han ikke var der. Vi var jo en stor gjeng og var sikkert litt ville og gale. Det er ikke rart at mamma ble sliten av og til [Ler]».

Det er et gjennomgående tema at informantenes forhold til far var mer preget av respekt. Dette kan ligne på patriarkalske ordninger, hvor fedrenes dominans påvirker hvordan barna ser dem (Schieffloe, 2011, s.458). I likhet med Maria så forteller også Noah at faren var mye på jobb, han engasjerte seg også mye i verv i menigheten. Dette medførte at faren var mye borte. «*Noen dager var han borte fra kl. 7 på morgenen til kl. 21 på kvelden. Da var det jo mamma som var motoren i hjemmet*» (Noah).

Noahs mor var hjemmeværende fram til det siste barnet hennes begynte på skolen. Etter det begynte hun å arbeide som hjelpepleier. «*Det er jo sånn perfekt husmor/ex-husmorsoppgave, å gå rundt å servere mat til pasientene*» Med dette impliserer Noah at det var en oppgave moren behersket, trolig fordi at det lignet de oppgavene hun utførte som husmor. Før hun fikk barn jobbet hun som regnskapsfører. Josefs mor arbeider i dag som baker «*Hun har ikke noe utdanning da, men hun får det til for det.*» sier han. Hun var ikke i jobb før hun fikk barn. Marias mor er ikke i arbeid, hun er ufør. Før hun fikk barn jobbet hun blant annet i dagligvarebutikk. I undersøkelsen kommer det frem at det mødrene beskjeftiger seg med i dag ikke er så langt unna det de gjorde som husmødre. I kapittel 2.3 så vi at mange kvinner går over til å jobbe i omsorgsarbeid (Bungum et al., 2015, s.26), slik som moren til Noah.

Under intervjuene ble alle informantene spurt om å beskrive en vanlig dag i mors liv. Beskrivelsene deres hadde svært mange fellestrekk, de var nesten identiske. Det kommer tydelig frem i alles beskrivelser at mors hverdag er svært preget av en tradisjonell arbeidsdeling, hvor nærmest alle hennes gjøremål er rettet mot familien og hjemmet. En slags

typisk husmor fortelling. Noah begynner med å fortelle at moren først jobbet seg gjennom natten. «*Det var jo som regel et barn som sov i senga eller på rommet deres*» (Noah). Når man er en søskenflokk på 10 barn, så går det noen år i småbarnsperiode. Alle forteller at det var mor som sto opp først å vekket hele huset. «*Hun sto jo alltid opp først, veldig tidlig, så vekket hun alle barna 1000 ganger*» (Maria). Deretter var det tid for frokost, hos alle informantene var det mor som ordnet dette. Hun så til at alle fikk i seg mat og smurte niste til de som ikke var store nok til det. Josef forteller at moren hans hadde ordnet et system som effektiviserte frokost ritualet. «*Det var jo et stort bord, så hun hadde ordnet det sånn at hun hadde en stor fjøl med maten på. Hun hadde et eget system, det var liksom bare svitsj, så var alt av pålegg ute*» (Josef). Etter frokost var det mors oppgave å få barna på skolen. Noen var på skolen og de minste var hjemme med mor. Når barna var på skolen, var mor hjemme å ryddet vasket huset og passet på de minste. Maria forteller at de generelt hadde et ryddig og rent hjem. Noah forteller: «*mamma var hjemme hele dagen og ryddet og vasket, så bakte hun også mye brød. Jeg tror hun bakte ca. 3 brød hver dag nesten*». Dette var trolig av økonomiske årsaker. Alle forteller at mødrene lagde maten selv, fra bunnen av. «*Det var jo mye planlegging og sånn, vi hadde kanskje litt bedre råd på grunn av det*» (Josef). Han forteller at han assosierer mor med vasking og rydding, noe som han uttrykker som kjedelig, og at barnene kunne gjøre litt som de ville, fordi mor uansett ville rydde opp etter dem. «*Det var liksom bare å slippe det der jeg sto, eller kaste det rundt meg. Så var det plutselig ryddet, da var det jo mamma!*» (Josef). Når det nærmet seg skoleslutt begynte mor i alle familiene på middagen.

«Så kom jo vi hjem fra skolen kl.14 ca. vi gikk jo ikke på noe sånn skole fritidsordning eller noe, så vi var jo tidlig hjemme. Så spiste vi middag, så hadde hun seg som regel en middagslur etter det» (Maria).

Hos alle informantene var det leketid og diverse aktiviteter de ble kjørt eller sendt til etter middag. På kveldstid var det tid for lekser, kveldsmat og mor la barnene. Informantene formulerer seg slik at jeg får inntrykk at det er mor som er ansvarlig for dette også. «*Så var det til slutt kveldsmat og så få lagt oss. Så det var jo hun som organiserte hjemmet i stor grad*» (Noah).

Disse husmorsfortellingene tolker jeg som et svar på en historisk familieform, de er i tråd med de fra 50- og 60-tallet. I barndommen passer informantenes mødre inn i flere kategorier. De er

husmødre med mange barn, de er husmødre på fulltid og de har lav eller ingen utdanning. Slik som Kitterød og Rønsen (2011) fremlegger som forskjellige kategorier for husmødre. I tillegg til å være et svar på den historiske familieformen er disse husmørsfortellingene et svar på hvordan hverdagen til informantene og deres mødre så ut. Det er også interessant å se på fedrenes oppgaver. Ved tradisjonell kjønnsdeling i hjemmet har mødrene ansvar for husarbeid og mennenes oppgaver dreier seg om vedlikehold og småreparasjoner (Kitterød & Rønsen, 2011). I informantenes familier kan man se eksempler på dette. Maria forteller: *«Jeg tror ikke han gjorde noe husarbeid, det var mer sånn vedlikehold og fikse ting. Det var jo liksom et stort hus, så det var mange ting som skulle fikses på innvendig og utvendig, og på bilen»*. I tillegg til å drive med vedlikeholdsarbeid av hus i privatlivet, så jobbet han også som snekker i ferier for å øke inntekten. *«Sikkert fordi at det var trangt økonomisk i og med at ikke mamma jobbet, så tok han litt sånn ekstra jobber»* (Maria). Josef, som forøvrig jobber som tømrer selv, forteller at faren hans også var fingernem og tilbragte mye av fritiden sin i garasjen.

«Hvis det var noe fritid, så var det jo å ut i garasjen å snekre. Sånn utenom det så var det vel sånn som å betale regninger [tenker] ja, det er egentlig det jeg husker at han gjorde. Snekre i garasjen» (Josef).

I dette utsagnet ser vi både hvordan Josefs far tar ansvar for vedlikehold av hus, og vi vet at han er den eneste som har inntekt i familien. I tillegg er det han som betaler regningene og styrer familiens økonomi, noe som er typiske tradisjonelle patrilineære trekk. Noah beskriver på sin side et litt mer nyansert bilde av arbeidsfordelingen. Han forteller at:

«Pappa har vaska vinduer til jul. Pappa støvsugde på lørdagen, og han var med på å skifte bleier på barnene, på tross av at han var ekstremt aktiv i menigheten, men jeg har kanskje bare tenkt at han skjønte at han måtte det, med 10 barn liksom» (Noah).

Her forteller Noah at faren også utførte noen av de huslige oppgavene, men enkelte deler av farens oppgaver i hjemmet var preget av den kjønnsstradisjonelle delingen. Han sier at alt av vedlikehold av bilen var farens ansvar, han arbeidet også mye i hagen, men her bidro også moren litt.

Når vi sitter og snakker om dette kan jeg jo huske at pappa kunne sitte å lese i bibelen på lørdagen, mens mamma støvsugde eller gjorde andre husoppgaver. Det husker jeg

at jeg har reagert på noen ganger, spesielt når jeg har blitt eldre selv. Litt sånn, er ikke det litt rart på en måte? Men så har man blitt vokst opp med en sånn forståelse av at det er mannen som er familiens hode, og det er mannen som er ansvarlig for det religiøse. Sånn sett var det litt skeiv fordeling på noen ting» (Noah).

I dette sitatet ser vi at Noah i løpet av samtalen resonnerer seg frem til situasjoner han har opplevd skeiv fordeling av oppgavene i hjemmet. Han uttrykker at han synes det er rart, noe som impliserer at han selv ikke ville gjort det samme, dette skal vi snakke mer om i kategori 4. Det er spesielt interessant det han forteller om å være oppvokst med en forståelse av at mannen er familiens hode, at han er ansvarlig for det religiøse. Dette kan tolkes som at religionen hadde stor innvirkning på oppveksten til informantene. I bibelen står det at: *«Jeg vil at dere skal vite at Kristus er enhver manns hode, mannen er kvinnens hode, og Kristi hode er Gud»* (1 Kor, 11:3). Trolig er det dette Noah sikter til når han forteller om den forståelsen. I dette hierarkiet kommer kvinnen dårligst ut, mannen over henne og det religiøse er over dem. I løpet av intervjuene referer informantene flere ganger til bibelen for å forklare ting. Maria forteller at hun tror religiøse faktorer har innvirkning på hvorfor moren var hjemmeværende.

«Det er en oppfatning om at dama skal føde barn [tenker] og at mannen skal jobbe, det er en religiøs begrunnelse for at man gjør det. Er det ikke er bibelvers som er sånn at «med smerte skal du føde dine barn» eller et eller annet sånn? Og ja, mannen skal liksom bidra med det økonomiske og arbeide».

Her referer Maria trolig til et vers hvor Gud snakker til kvinnen i paradiset og sier: *«Tungt vil jeg gjøre ditt strev når du er med barn, med smerte skal du føde. Du skal begjære din mann, og han skal herske over deg»* (1 Mos, 3:16). En måte å tolke dette på er at kvinnens liv ville bli preget av smerte og avmakt. Muligens speiler dette livene til kvinner som er hjemmeværende og går gjennom rundt 10 fødsler i livet.

Maria forteller at i barndommen ble det gjort stor forskjell på guttene og jentene. I husoppgaver ble barnene kjønnssegregert. *«Det var veldig tydelig forskjell på at jentene skulle hjelpe med å vaske og rydde, og guttene trengte ikke. Det er hvert fall min oppfatning»* (Maria). Hun forteller at hun ikke har sett brødrene hjelpe til med støvsugning og vasking, men at jentene ofte gjorde det, fordi moren ikke spurte guttene. Hun forteller at de i senere tid har

konfrontert moren med det. «Vi prøver liksom å ta henne litt på det da. «Du spør jo bare jentene». Hun jo blitt litt flinkere på det i senere tid, men når vi var små var det veldig forskjell» (Maria). Noah forteller også at det var kjønns-ubalanse i familien. At jentene oftere ble spurt om å hjelpe med å rydde. Josef forteller at guttene oftere ble spurt om å være med å fikse på båten og grave i hagen. «*Jeg skjønner jo det på en måte, til en viss grad da [tenker] at han heller ville ha med guttene, for vi var jo litt mer sterke eller hadde mer forståelse eller, jeg vet da søren*» (Josef). Her ser vi hvordan foreldrenes syn på arbeidsdeling påvirket barnene. Noen følte seg urettferdig behandlet og andre følte seg bedre skikket til arbeidet de ble tildelt. Dette kan tyde på at likestillingen i hjemmet ikke hadde så stort fokus.

Josef forteller om barnefødsle som en salgs rutinemessig masseproduksjon. «*Med de siste barnene i familien så var det omtrent bare sånn, inn på sykehuset i 2 dager å presse de ut, skulle jeg til å si, [Ler] så hjem å vaske igjen*». En kan tenke seg til at det å være i en så stor familie har konsekvenser for hvor mye tid hver av barnene får. Maria beskriver at hun ikke fikk noe særlig kvalitetstid alene med foreldrene. «*Noen ganger tenker jeg at det blir litt sånn kvantitet, framfor kvalitet. Selv om det er 10 fine barn og en fin søskenflokk, så får man jo ikke kvalitetstid med et og et barn*». Her står nok dagens norm sterkere, som for eksempel i fedrekvoten hvor fedrene stimuleres til å bruke mer tid med barna (Kitterød, 2013, s.42).

4.3 Kategori 3. Livet som sektmedlem

I denne kategorien skal jeg vise noe av hva informantene legger i det å være oppvokst i sekta. Noah beskriver familien sin som «*innerste kjerne av menigheten*», de er godt etablert og respektert i miljøet. Dette kan tolkes som at de er en etablert del av sektens inngruppe. Det å være endel av denne sekten kan by på restriksjoner. Josef sier at: «*Du har jo egentlig ikke lov til å prate med folk som ikke er fra menigheten, de utenfor, fordi at de kan påvirke deg*». Dette sitatet viser tydelig sektens lukkede subkultur, hvor medlemmene isolerer seg fra omverden og unngår involvering med utgruppa. Maria hevder at isolasjonen sitter så dypt, at en derfor ikke stiller spørsmål ved det. «*Det var aldri sånn at jeg spurte om hvorfor vi gikk på menighetens egen skole, eller hvorfor er vi så isolert? For det er jo innprenta i hode ditt, så det skjønner du at sånn er det bare*». Et gjennomgående tema er at det å stille spørsmål ved ting ikke er særlig godtatt, det blir slått ned på. Noah forteller om hvordan foreldrene aktivt prøvde å få han til å avslutte utdannelsen sin, fordi den kritiske tenkningen han lærte seg ville være uheldig for menigheten.

«De spurte meg faktisk om å slutte på utdannelsen, fordi jeg hadde jo begynt å stille litt kritiske spørsmål i menigheten. De skjønnte jo da at den bacheloroppgaven i pedagogikk, som er veldig teoretisk og filosofisk, ga meg noe verktøy til å sette ord på ting i oppveksten. Da de spurte meg om å slutte, så var det som å helle bensin på bålet, nei, jeg skal studere enda mer!» (Noah).

Her ser vi hvordan subkulturens isolasjon og strenge retningslinjer virker mot sin hensikt. I stedet for å få informantene til å føye seg etter retningslinjene, dyttet det han enda lengre bort, muligens mot et mer rebelsk tankesett. Han sier: *«Det gikk jo en fandan i meg når jeg skjønnte at «nå bryter jeg» eller at min framtid ikke er i menigheten»* (Noah). Selv om sekten fører egne strenge normer for hvordan medlemmene skal oppføre seg, så er det noen som bryter med disse. I menigheten har de som nevnt egen privatskole, som barnene går på fra første til tiende klasse. Før dette er barnene hjemme med mor. Informantene forteller om en ordning kalt småbarns-treff. Noah forteller at:

«De har noe som heter småbarns-treff en gang i uka. Og da er det jo disse hjemmeværende mødre som arrangerer. Kanskje er det noen leker og sånn, en slags møteplass hvor hjemmeværende mødre fra menigheten treffes, så det kan jo kanskje sammenligne det med en åpen barnehage».

Maria kjenner også til denne ordningen. *«Det er noe som heter småbarns-treff og det er vel ei gang i uka, at det er et treff for mødre og barn under skolealder. Jeg ikke huske at vi var på det. Jeg tror kanskje ikke at det var funnet opp når vi var små».* Småbarns-treffene er altså et nyere fenomen, som ikke var oppfunnet da informantene var småbarn. Noah forteller at hans yngre søsken var med på det. Han hevder at det muligens var en konsekvens på at medlemmer sendte barna sine i barnehagen fra menigheten.

«Jeg tror nok at det vokste frem som et motsvar fordi det var en del familier i menigheten, som sendte barnene sine i barnehagen. Spesielt med mer og mer fokus på at kvinner skulle ut i jobb, så får jo dette ringvirkninger inn i sånne menigheter også, så starter sånne forslag som et motsvar som, «Nei, vi vil at kvinnene skal være hjemme»» (Noah).

Dette motsvaret fra menigheten gir ikke særlig god grobunn for likestillingen. Her dyrkes den tradisjonelle arbeidsdelingen, hvor far blir ansvarlig for familiens økonomi og mor blir tildelt oppgavene som omhandler barn og husstell, dette står i kontrast til nåtidens likestillingsidealer med likt ansvar, to-forsørger- og to-omsørgermodellen.

På den andre siden ser Maria også noen positive effekter av å ikke gå i barnehage. Fordi de ikke gikk i barnehage så ble slik at de lekte med hverandre istedenfor, noe som medførte et godt søskenforhold. *«Jeg følte at jeg og mine søsken var venner, selv om vi kranglet litt. Mange synes at søsknene sine er teite, men jeg føler at vi var sånn at vi lekte sammen. Det var sikkert litt fordi at vi ikke gikk i barnehage, så måtte vi leke sammen»* (Maria). Denne positive siden ved å ikke gå i barnehage forutsetter at man da har flere søsken å leke med, noe som ikke er en selvfølge i dagens samfunn. Josef forteller at et minne fra barndommen var at han ofte møtte andre barn fra menigheten i nabolaget, fordi mange fra menigheten var bosatt i samme område og de gikk heller ikke i barnehage, og var ferdig på skolen tidlig på dagen. De pleide da å møtes for å leke med hverandre.

«Vi gikk ut i borgen og fektet. Jeg tror ikke vi fikk lov til å leke med utenforstående av foreldrene våre da, for å si det sånn. Så det var egentlig bare barn fra menigheten som jeg kjente på den tiden. Jeg kjente egentlig ikke noen andre, for det var litt sånn «hold deg unna de». Og i menigheten er det veldig sånn at du skal høre på foreldrene dine» (Josef).

Her ser vi enda en beskrivelse på isolasjonen i menigheten, i tillegg oppfatter Josef at menigheten fremmer at barnene skal høre på og respektere sine foreldre. Dette finner man også i bibelen, som nummer fire av de ti bud. *«Du skal hedre din mor og din far»* (2. Mos, 20:12).

4.4 Kategori 4. Påvirkning og holdninger

Her skal jeg forsøke å gå litt dypere inn i hvordan informantene har blitt påvirket av barndommen. Som nevnt sa Noah at han synes det var litt rart at faren lå på sofaen å leste i bibelen mens mora gjorde husarbeid. Her viser han at han ikke har samme forståelse av kjønnsrollene som foreldrene. Dette kan det være flere grunner til. Alle informantene i dette studiet har jo faktisk tatt det valget å melde seg ut av sekta, noe som tilsier at det må ha vært

noe uenighet. Noah forteller at bruddprosessen var vanskelig, og som eneste utmeldte i søskenflokket ble han møtt av foreldrene med en kald skulder. Han sier at foreldrene bevisst holder igjen for å vise kjærlighet til han fordi han er utmeldt, de behandler søsknene hans partikularisk, men ikke han. *«De holder bevisst igjen kjærlighet, omtanke og interesse for mitt liv. Det gjør de bevisst, det har de sagt. Mamma sa det vel for to år siden at «det må være en forskjell etter at du har meldt deg ut. Vi må behandle deg annerledes i forhold til de andre søsknene»»* (Noah). Det er altså strenge linjer som blir ført inne i menigheten, men ikke alle har det slik.

Hva tenker så informantene om dagens norm, likestilling, yrkesaktive kvinner og fedrekvoten? Josef på sin side stiller seg relativt nøytralt til om kvinner er i jobb eller ikke, det kan virke som at det er et tema han ikke har reflektert særlig over. Han sier at på den ene siden er det positivt om mødrene er i jobb, av økonomiske grunner. På den andre siden sier han: *«Jeg tror bare det er bra hvis mødrene er hjemme for barnas skyld, hvis jeg skulle sagt noe. Men jeg ville aldri vært hjemme selv, da tror jeg at jeg hadde blitt gal»* (Josef). Han sier at faren ikke har vært hjemme lengre enn 2 dager med alle 8 barna, noe som er helt minimalt i forholdt til dagens fedrekvote. Avslutningsvis i intervjuet sier Josef at det han vil ta med seg av positive sider ved barndommen er å gi barna sine mye tid, fordi det har han inntrykk av at dagens familier ikke gjør. *«Jeg ville gitt barna mye tid. Det er jo mange som ikke gidder det i dag sikkert»* (Josef).

Noah på sin side har reflektert noe mer over disse temaene på forhånd. På spørsmålet om han har gjort seg noen tanker om den yrkesaktive kvinnen kontra den hjemmeværende ytrer han stort engasjement.

«Jeg er jo super fan av likestilling og at man skal kunne velge fritt uavhengig av kjønn, så sånn sett er det likegyldig om kvinnen er i jobb eller ikke, så lenge det er et valg kvinnen tar og ikke noen andre. Jeg er kanskje litt skeptisk til at begge foreldrene er i 100 prosent jobb, fordi jeg tenker at barnene har godt av å se foreldrene noe mer enn det. Sånn sett så høres det kanskje litt tradisjonelt ut i tankegangen der. For meg er det det samme om det er mannen eller damen, hvis det er et heterofilt par da».

Han sier at det for barnet og foreldrene kan oppleves som mye med dagens press med 8 til 4 jobb, og at det derfor kan være hensiktsmessig at en av foreldrene er hjemme for en periode.

Disse tankene er ganske langt fra den virkeligheten han opplevde som barn, men på tross av dette har han opparbeidet seg egne tanker og holdninger til temaet. Det kan virke som han her sammenligner totale motsetninger, med 100 prosent yrkesaktivitet eller ingen, på denne linjen plasserer han egne meninger relativt i midtsjiktet. Etter oppveksten i menigheten sier han at han har lært seg hvordan han ikke vil gjøre det selv. *«Jeg tror nok jeg er mer bevisst på flere ting. Spesielt det her med religionsfrihet, tankefrihet, trosfrihet. Den tingen jeg brenner mest for er jo å kunne møte barn med en ubetinget kjærlighet, uavhengig av hva de gjør eller uavhengig av hva jeg tenker at de gjør»* (Noah).

Dette med religions-, tanke- og samvittighetsfrihet i lukkede trossamfunn er sentralt tema i politikken også i disse dager, og trolig noe vi vil se mer til i fremtiden. Regjeringen vil utarbeide en ny lov for tros- og livssynssamfunn (Kulturdepartementet, 2019, s.12). Maria hevder at hun i barndommen trolig ble påvirket av morens ambisjonsnivå. At hun selv ønsker å stå frem for sitt barn som en rollemodell med ambisjoner. Hun mener at det i deres familie var faren som satte ambisjoner for henne karrieremessig og oppfordret henne til å utdanne seg i det mannsdominerte malerfaget, noe hun gjorde og jobbet med før hun begynte å studere økonomi. *«Hadde det vært opp til mamma, så hadde sikkert hun ville at jeg skulle følge hennes fotspor, til punkt og prikke. Det ville nok vært det mest ideelle for henne, men det var det ikke for pappa»* (Maria). Her er det flere aspekter som bryter med de tradisjonelle tankene. Maria velger å gå en vei utenom det vanlige. Hun jobber i et mannsdominert yrke, anbefalt av faren. Det kan virke som at faren hennes hadde litt andre tanker enn de førte i menigheten.

Maria forteller at hun ser på det som positivt at de ikke gikk på SFO da hun var liten, og at hun selv er litt skeptisk til å sende barnet sitt i barnehage fordi det føles som et ukjent territorium. *«Jeg ønsker jo å tenke at det det er positivt med barnehage fordi at det er jo det storsamfunnet legger opp til»* sier hun, men det ligger noen sperrer i det hun ikke har noen personlige erfaringer med det. Til fedrekvoten og delt permisjonstid stiller hun seg noe nølende. *«Hodet mitt tenker at det er bra. Det er liksom likestilling og det er bra, men [tenker] etter at jeg fikk barnet mitt, så tror jeg nok at jeg har ombestemt meg litt, fordi jeg tenker at det er noe spesielt med å være mor»*. Maria sier at hun ikke har noe ønske om at det skal være helt likt mellom mor og far. Disse meningene speiles ikke like godt i teorien jeg har brukt. Det store flertallet mener at fedrekvoten er ideell, den får stor støtte både fra mødre og fedre (Bringedal & Lappegård, 2013, s.41). Men det er også folk som er motstandere av kvoten. De hevder at kvoten begrenser familiens fleksibilitet og dermed gjør det vanskeligere

å organisere familielivet på egen måte. Det har de rett i å mene, for kvoten setter normative føringer på at fedre burde involveres i omsorgen. På den andre siden hevder forkjempere av kvoten at den er nødvendig i likestillingen, og det har de også rett i, fordi kvoten fungerer etter den hensikten. Den har bidratt til likere arbeids- og omsorgsdeling mellom mor og far. Far tar mer permisjon med kvoten (Bringedal & Lappegård, 2013, s.41). Her hevder jeg ikke at Maria er direkte en motstander av kvoten, men hun stiller seg kritisk til den. Maria er sikker i sin sak om at hun ikke har noe ønske om å være hjemmeværende.

«Jeg ønsker ikke å være hjemmeværende og jeg ønsker ikke at mitt barn skal ha meg som forbilde da. Og jeg ønsker ikke at barnet mitt skal bli hjemmeværende selv en gang. Jeg har jo lyst til å snu på det, fordi når jeg var liten så følte ikke jeg at jeg hadde like muligheter som brødrene mine» (Maria).

5 Avslutning

I denne oppgaven har jeg studert hvordan det er å være oppvokst i en religiøs subkultur hvor mor er hjemmeværende. For å belyse dette har jeg gjennomført tre kvalitative dybdeintervju med informanter som har personlige erfaringer med temaet. Hovedproblemstillingen for oppgaven har vært: *«Hvordan opplever tidligere medlemmer av religiøse sekter oppveksten deres med hjemmeværende mødre?»*. For å besvare dette lettere utarbeidet jeg to underproblemstillinger, hvor den første var: *«Hvordan var informantenes familiesituasjon?»* og den andre var: *«Hvordan har informantene blitt påvirket av barndommen?»*. I dette kapitlet skal jeg gjennomgå funnene i analysen knyttet til problemstillingene.

5.1 Hovedfunn

I henhold til UP 1. har det framkommet gjennom analysen at informantene svarer relativt likt. Arbeidsdelingen i hjemmet var preget av en tradisjonell form, hvor mor i hovedsak var ansvarlig for husarbeid og omsorg for barnene, mens far i hovedsak var ansvarlig for økonomi og vedlikehold av hus, bil, osv. Dette er i tråd med hva Kitterød og Rønsen (2011) fremlegger i sin artikkel om husmoren. Gjennom informantenes husmorsfortelling, så vi hvordan sekten kulturelt betinget forventinger til kvinnerollen (Johannes et al., 2018, s.226). Vi har sett at informantenes familiesituasjon i barndommen står i kontrast til dagens norm, hvor den yrkesaktive kvinnen står i arbeid, nærmest på lik linje som mannen, i en familie med to forsørgere og to omsørgere. Størrelsen på informantenes familier var også utenfor normalen i storsamfunnet. Hvor det i dag er mest vanlig med familier med to barn, eller 1,56 barn per

kvinne i følge SSB (2019). Informantenes familier var derimot på 8 til 10 barn, med andre ord ganske så langt unna dagens tobarnsnorm. Fordi det var mer vanlige med store familier i sekten, følte ikke informantene at de var særlig annerledes, før de selv ble introdusert for storsamfunnets norm. Siden subkulturen i sekten tilsier at en ikke skal interagere med utenforstående, men isoleres fra dem, ble ikke informantene særlig påvirket av normer utenfor sekten. De sier at det var først når de sluttet på sektens privatskole etter 10. klasse, at de kjente mer på det å være utenfor normen. Informantene ble oppfordret av sekten til å ikke omgås folk utenfor menigheten fordi de kunne påvirke i feil retning, dette var med på å skape et skille mellom de i sekten, inngruppa og de utenforstående, utgruppa.

I henhold til UP 2. skulle fokuset rettes mot hva informantene tenker om dagens norm, yrkesaktive kvinner og permisjonsordninger. Her var det litt større spredning i hva informantene svarte. Hvor informanten, Josef, stilte seg relativt passivt. Han ytret et ønske om å bruke tid med barna, men ønsket ikke å være hjemme med dem selv. Her er det litt usikkert om han sikter til i en liten periode, eller om han bruker morens liv som målestokk. De to andre informantene er på sin side mer opptatt av å ytre sympati med likestilling og yrkesaktive kvinner. Som diskutert i analysen mener Noah at valget om å være hjemme eller i jobb skal være en beslutning tatt av kvinnen selv, men at han er skeptisk til at begge foreldrene skal være i 100 prosent arbeid. Han ytrer at det er en avgjørelse foreldrene må ta sammen og at det ikke er gitt at det er kvinnen som må ofre karrieren. Her står han i kontrast til egen oppvekst, og fremlegger en mer moderne tankegang, som er mer i tråd med dagens idealer. Maria er tydelig i at hun ikke har noe ønske om at verken hun eller barnene hennes skal være hjemmeværende. Som mor ønsker hun å stå frem som en rollemodell med ambisjoner for sine barn. En konsekvens av at hun følte hun manglet det i egen oppvekst. Hun er noe skeptisk til å dele permisjonstiden 50/50 med mannen, da hun mener at det er noe spesielt i å være mor.

Til tross for at informantene snakker om oppveksten sin med blandede følelser, har de til felles at de alle formidler verdsetting av tid, et hjem hvor man har tid til å være sammen utenfor den beryktede tidsklemmen. Denne klemmen som beskriver situasjonen som mange fulltidsarbeidende mødre og fedre er i (Bungum & Kvande, 2015, s.181). Selv om informantene ikke ønsker et liv i tidsklemmen direkte knyttet til arbeidslinjen, så ønsker de heller ikke å gi seg fullstendig hen til barndommens tradisjonelle former. Her traktes det etter

en gyllen middelvei, hvor det er tid til hverandre og arbeidet. I dag er nok bruk av permisjonsordninger det beste alternativet.

Det kan tenkes at dagens familieform og den av sekta er på to forskjellige poler. Selv om informantene hadde individuelle meninger om hvor de stilte seg i forhold til polene, så var alle enige om at de verken vil følge fotsprene til foreldrene, og ingen av dem var helt utvilsomt rettet mot dagens norm. Som en konsekvens av å ha vært under sosial kontroll ført fra menigheten, kan det være at informantene i dag føler et enda større behov for å ta enge valg. Vi, i menneske-inngruppa blir utvilsom preget av våre erfaringer, både på godt og vondt. Funnene i denne oppgaven kan være med på å forstå hvordan det er å være hjemmeværende husmor i andre religiøse systemer og hvordan det er å bli oppvokst under slike omstendigheter. Mulig er det noe konseptuelt generelt i det, så lenge konteksten er lik (Tjora, 2018, s.71).

5.2 Videre forskning

Dette har vært et intrikat og interessant tema å forske på, som muligens ville vært enda mer passende i fremtidig masteroppgave. I videre forskning kunne det vært interessant å se på dette temaet gjennom øynene til husmødrene. For mye av dagens forskning rundt sekter springer ut fra data hentet fra utmeldte. Dette har muligens vært med på å føre til at synet på sekter i større grad blir negativt. Individet i sekter er et tema det med fordel kunne vært mer forskning på (Ringnes & Ulland, 2014, s.264-269).

Litteraturliste

- Bingedal, K. H. & Lappegård, T. (2013). Stor oppslutning om fedrekvoten. I B. Brandth & E. Kvande (Red.), *Fedrekvoten: og den farsvennlige velferdsstaten*. (s. 29-41). Oslo: universitetsforlaget
- Brandth, B. & Kvande, E. (2013). Innledning: Velferdsstatens fedrepolitikk. I B. Brandth & E. Kvande (Red.), *Fedrekvoten: og den farsvennlige velferdsstaten*. (s. 13-28). Oslo: universitetsforlaget
- Bungum, B., Forseth, U. & Kvande, E. (2015). Internasjonalisering av den norske modellen. I B. Bungum, U. Forseth & E. Kvande (Red.), *Den norske modellen: internasjonalisering som utfordring og vitalisering* (s. 13-36). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bungum, B. & Kvande, E. (2015). Historien om kontantstøtten. I B. Bungum, U. Forseth & E. Kvande (Red.), *Den norske modellen: internasjonalisering som utfordring og vitalisering* (s. 175-190). Bergen: Fagbokforlaget
- Christoffersen, M. N. (1999). Familiens utvikling: den danske model. I L. Dencik. & P. S. Jørgensen (Red.). *Børn og familie i det postmoderne samfund*. (s. 79-107). København: Hanz Reitzels Forlag.
- Ellingsæter, A. E. (2019, 5. januar). Bør vi føde barn for staten? *Klassekampen*. Hentet fra <https://dagens.klassekampen.no/2019-01-05/bor-vi-fode-barn-for-staten>
- Johannesen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kitterød, R. H. (2013). Mer familiarbeid og mindre jobb blant småbarnsfedre. I B. Brandth & E. Kvande (Red.), *Fedrekvoten: og den farsvennlige velferdsstaten*. (s. 42-59). Oslo: universitetsforlaget.
- Kitterød, R. H. & Rønsen, M. (2011, 28. Februar). Hvem er hjemmearbeidende i dag?: Husmor i likestillingsland. *Samfunnsspeilet/Statistisk sentralbyrå, 2011/1*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/hvem-er-hjemmearbeidende-i-dag>
- Kulturdepartementet. (2018-2019). *Proposisjon til Stortinget (Forslag til stortingsvedtak)*. (Prop. 1 S). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/ee707dbbc9c74163a18e51d81515802d/no/pdfs/prp201820190001kuddpdfs.pdf>
- Materstvedt, L. J. (2018). *Vitenskap, etikk og politikk*. Bergen Fagbokforlaget.
- NAV. (2019). All informasjon om foreldrepenger. Hentet fra

<https://familie.nav.no/om-foreldrepenger>

NRK. (2019. 1. januar). *Statsministerens nyttårstale*. [Videoklipp]. Hentet fra

<https://tv.nrk.no/serie/statsministerens-nyttaarstale/2019/NNFA30001618/avspiller>

Ringnes, H. G. & Ulland, D. (2014). Individet i religiøse sekter: Faglige synspunkter på rekruttering, medlemskap og brudd. I L. J. Danbolt., L. G. Engedal., K. Hestad., L. Lien. & H. Stifoss-Hanssen (Red.), *Religionspsykologi*. (s. 257-272). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Schiefloe, P, M. (2011). *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse*.

(2.utg). Bergen: Fagbokforlaget

Statistisk sentralbyrå. (2019, 7. mars). Fødte. Hentet fra

<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/fodte>

Tjora, A. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (1.utg.). Oslo: Gyldendal

Akademisk

Tjora, A. (2018). *Viten skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Oslo: Cappelen Damm

Akademisk.

Appendiks

Vedlegg A: Samtykkeskjema

Din deltakelse i forskningsprosjekt knyttet til bacheloroppgaven «Barn av sektens mødre» ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Vi takker for at du har sagt deg villig til å delta i et forskningsprosjekt for bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Instituttets bachelorstudenter skriver en oppgave som innebærer analyse av dybdeintervjuer. Opplysningene samlet inn i oppgaven vil bare brukes til denne. Dersom det er aktuelt å bruke opplysninger til annet formål, vil du bli kontaktet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er kontaktet som deltaker i dette prosjektet på basis av at du har erfaring med hjemmeværende mødre i religiøse miljøer, samt at du selv tidligere har vært medlem av en religiøs gruppe.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir invitert til et intervju som varer mellom 30 og 45 minutter. Du kan selv velge passende sted for intervjuet. Intervjuet vil tas opp med en digital lydopptaker.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Du kan når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Lydopptaket fra intervjuet blir lagret på en SD-minnebrikke. Opptakeren har verken tilkobling til internett- eller telenett. Etter opptak bringes opptakeren til instituttets eget transkripsjonsrom, hvor opptaket transkriberes av studenten selv. I transkriberingen anonymiseres opplysninger som kan identifisere deg som person. Etter dette slettes minnebrikken. Dermed er det ingen opplysninger som kan knyttes til deg som person som følger med videre i prosessen med analyse og publisering.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.05.2019. Ved prosjektslutt vil personopplysninger og opptak anonymiseres eller slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

På oppdrag fra NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Prosjektet skal avsluttes senest 23.06.2019.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved prosjektansvarlig, Elin Kvande (veileder).
- NTNUs personvernombud: Thomas Helgesen, tlf 93 079 038, thomas.helgesen@ntnu.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig – Elin Kvande (veileder)

Student – Ingrid Marie Jerstad

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Barn av sektens mødre – en kvalitativ intervjustudie av tidligere medlemmers erfaringer rundt deres hjemmевærende mødre i religiøse grupper*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i dybdeintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til anonymisering, innen 1 måned etter gjennomført intervju.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg B: Intervjuguide

A. Åpningsspørsmål

- Hvor gammel er du?
- Hva driver du med til daglig? Jobb, skole
- Er du medlem av menigheten i dag? Når meldte du deg eventuelt ut?
- Var din mor hjemmeværende?
- Har din mor noen gang vært i jobb? Før eller etter barn.
- Hva tror du var grunnen til at din mor ikke jobbet?
- Hva jobbet/jobber far med?

B. Familien

- Hvor mange søsken har du?
- Hvordan var det å ha mange så mange søsken, å være en så stor familie?
- Følte du deg «annerledes» fra de andre i storsamfunnet på grunnlag av størrelsen på familien?
- Hvordan var forholdet mellom dere innad i flokken?
- Samhold – hvilket forhold har du til flokken i dag?
- Hvordan er aldersforskjellen i barneflokken? Hvor havner du i aldersmessig i forhold til de andre?
- Ble alle like inkludert, eller var du mer med de som var nærmest din alder?
- Hvilken rolle fikk du?

C. Skolegang

- Har du gått i barnehage? Hvis ja, hvor lenge?
- Gikk dere i noen vennegrupper? Møte med andre barn, innad i menigheten.
- Gikk du på menighetens egen skole? Hvordan hadde du det der?
- Hva gjorde du etter grunnskolen? Hvilken linje begynte du på?
- Involverte mor seg mye i hvilken utdanning du skulle ta? Påvirket hun deg?
- Involverte far seg mye i utdannelsen din? Påvirket han deg?
- Hjalp noen av foreldrene dine deg med lekser? Hvem hjalp med hva når?

D. Mor og organisering

- Hvordan ser mors arbeidsdag ut? En vanlig dag i mors liv.

- Hva var mors oppgaver i hjemmet?
- Hvordan opplevde du mor?
- Virket hun sliten?
- Hvem lagde maten?
- Vekket hun deg?
- Ble det gjort forskjell på gutter og jenter? Alt fra arbeidsoppgaver til kos.

E. Far

- Hva var fars oppgaver i hjemmet?
- Hvor mye jobbet far? Var han mye borte?
- Savnet du far?

F. Følelser og kontakt

- Følte du deg møtt?
- Fikk du trøst? Av hvem?
- Hvordan var den fysiske kontakten? Satt du på fanget? Ble du lest for?
- Var det noe du synes er spesielt bra med oppveksten din? Fordeler, noe positivt.
- Var det noe du savnet som barn? Noen ulemper?
- Følte du deg isolert?
- Følte du deg spesiell og annerledes i forhold til andre som ikke hadde vært medlem av menigheten?

G. Religion

- Er familien din medlem av menigheten i dag?
- Gikk dere i kirka? Hvis ja, hvordan opplevde du det som barn å gå i kirka?
- Ser du på deg selv som religiøs eller spirituell i dag?
- Hvordan tror du det å ha vært medlem av menigheten har påvirket din troen din i dag?
- Kan du si litt om hvorfor du ikke er medlem av menigheten i dag?
- Hvordan håndterte mor det da du meldte deg ut?

H. Økonomi

- Hvordan opplevde du den økonomiske situasjonen deres?
- Fikk dere noen økonomisk støtte fra menigheten?
- Fikk noe statlig stønad? Barnebidrag, mor på trygd, permisjon?

- Tror du at din mor ville vært i jobb hvis dere ikke var en del av menigheten?
- Fikk dere noe hjelp utenfra til stell i huset?

I. Påvirket og holdninger

- Hva tenker du om yrkesaktive kvinner kontra hjemmевærende?
- Hva foretrekker du selv? Hjemmевærende mødre eller yrkesaktive?
- Hva tenker du om fedrekvoten og delt permisjonstid?
- Hvordan synes du en ideell arbeidsfordeling burde være i hjemmet? (kan det være slik at bare mor jobber? Kan far være hjemme med barna?)
- Hvordan tror du det å ha vært medlem av menigheten har påvirket barndommen?
- Hvordan tror du det å ha vært medlem av menigheten påvirker livet ditt i dag?
- Hvordan tror du det å ha vært medlem av menigheten vil påvirke hvordan du vil oppdra egne barn?
- Er det noe spesielt du vil ta med deg til egen barn som du lærte fra menigheten?

J. Avslutningsspørsmål

- Når du ser tilbake på barndommen din, hvordan vil du beskrive den?
- Er det noe du vil legge til, som du føler jeg ikke har spurt om?

Tusen takk for at du kunne stille opp. Hvis du har noen spørsmål kan du bare ta kontakt.